

Azaply ak ýoluň abraýy

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 23 января, 2025

Azaply ak ýoluň abraýy AZAPLY AK ÝOLUŇ ABRAÝY

Gadymy Beýik ýüpek ýoly ýyllary külterläp, asyrlary agdaryp, öz döwrüni gadymyýete dolap gitse-de olmez-ýitmez galdyryp ötüpdir. Beýik ýüpek ýoly diýlende, aňyrsy-bärsine ýetip bolmaýan dünýäniň o çeti-bi çeti – uzak-uzak menziller, yzy üzülmeyän düýeli kerwenler, sansyz aý-günler, şowürlü gijeler, gatybaş adamlar, gujurly gollar, tükeniksiz azaplar, söwda, durmuş-ýaşaýyış hakydaňa gelýär. Ynsanlary azaply ak ýollara atarypdyr. Söwda dürli ýurtlaryň adamlaryny biri-biri bilen tanyşdyrýar, dostlaşdyrýar, aralarynda ynam döredýär. Söwda aragatnaşygy näçe artdygyça, ynam hem şonça artýar, gadyr-gymmat, hormat barha berkeýär. Bular agzybirligiň, parahatçylygyň alamaty. Syýasy dilde aýtsak, özboluşly parahatçylyk missiýasynyň barypýatany hasaplanýar. Ikitaraplaýyn söwda başarıjaň adamlary, döwleti baýlaşdyrýar. Beýik ýüpek ýoly biziň ilimizde öwrülip geldi. Howa, deňiz, demir ýollarynyň aňyrsy ýakyn ýpparda, gör-bak, nirelerden cykjak!

Ikitaraplaýyn üzňeksiz söwda gatnaşygynyň zerur gerekdigine, ak ýollaryň ähmiyetine aňyrsy bilen düşünýän Prezidentimiz Saparmyrat Türkmenbaşy täze salymaly ýollaryň ugurlaryny öndengörüşjilik bilen aňly-başly aýdyňlaşdyrdy. Geljegiji kesgitledi. Aýdyň ýol görkezdi. Türkmenistan sowet döwründe Orta Aziýanyň derwezesi bolan bolsa, indi dünýä gapysyna öwrüljekdigi gümansyzdyr. Sebäbi döwletimiz döredilen badyna «Açyk gapylar» syýasaty jar edildi. Türkmeniň gappsy çar tarapa açyldy. Biziň döwletimiz bilen daşary döwletleriň gatnaşygy ýylsaýyn artdy we artyp gidip otyr.

Prezidentiň «Uly döwletleriň ýanynda kiçelmeris, kiçi döwletleriň ýanynda ulalmarys» diýmesiniň čuň manysyna baba-bat doly göz ýetirmändiris. Öndengörüşjilikli beýle jümle hemişelik Bitarap döwlet bolarys diýip aýtdygy eken. Welilik

bilen aýdylan aňlatma hakykata öwrüldi.

Döwletara bähbitli polat ýoluň täze şahasyny gurmak barasyndaky akyl çeşmesiniň gözbaşynda Prezidentimiz durýar. Onuň her bir il bähbitli aýdanlary ilkibada erteki ýaly bolsada, hakykata öwrülýär-de duruberýär. Demir ýol beýleki transportlara garanyňda, iň amatly, iň arzan hasaplanýar. Yüzläp-ýüzläp ýük maşynynyň göterýän yükünü bir demine alyp gidiberýär. Wagt tygşytlaýar. Eltmeli ýuki eltip, getirmelisini getirýär.

Merkezi Aziýany Ýewropa ýollary bilen birleşdirjek Tejen-Sarahs-Maşat demir ýolunyň gurluşygy tamamlandy. Bu älemi ýaňlandyran wakadyr.

Totalitar düzgünüň höküm süren döwürlerinde Hindi okeanyna, Pars aýlagyna çykaryp biljek Tejen-Sarahs-Maşat demir ýoluny gurmak barasynda kelam agyz söz gozgalmaýardy, asyl gozgabam boljak däldi, sebäbi daşymyza tikenli som aýlangydy, agzymyz gulplydy. Bolsa-da, «Açyk gapylar» syýasaty sowet döwrüniň şol syýasy demir galasyny böwüsdi. Türkmenistan indi demir ýol döwletine öwrüldi. Tejenden Sarahsa geçirilen ýol bilen Gazanjykdan Gyzyletrege, Gazanjykdan Gyzylgaýa, Köneürgenje, Kerkiden Tagtabazara, Nebitdag-Çeleken, Türkmenbaşy-Bekdaş, Çärjew-Kerki-Kerkiçi aralygyna çekiljek demir ýollaryň uzynlygy 1820 kilometre ýeter. Ýokarda agzalan guruljak demir ýollary göz öňüne getirseň, haýran galyp oturmaly.

Azaply ak ýoluň ilkinji relsi 1992-nji ýylyň birinji çärýeginde Parahat (Jojukly) stansiýasynda goýlup başlandy. Ýol ugrunda Garagum kanalynyň üstünden geçýän uly köprüden başga-da, ençeme kiçiräk berk köprüler guruldy. Demir ýol Sarahsa geldi. Dünýä ýüzündäki döwletleriň birnäçesine ýaň saldy, 12-13-nji maýda täze türkmen demir ýolunyň toýunyň uly dabaraly toýlanjakdygyny, toý-tomaşa kyrkdan gowrak döwletiň wekilleriniň gatnaşjakdygy habar berildi. Şatlykly habara ýagty jahanda ýasaýan dogan-garyndaşlarymuz, watandaşlarymuz begençlerinden ýaňa iki bolup bilen däldirler.

Ýola düşmek pursaty gelip ýetdi. Bili türkmen halysynyň nyşany bilen guşalan gök wagonlar kerwen gurap dur. Gapdaly ýaşyl Tugly «Kerwenbaşy» ýola taýýar. Ýolagçylaryň ýüzlerinde

şatlyk, gözlerinde begenç ody lowurdaýar. Dabaraly toýa barmak niýetleri göwünlerinde at salýar. Otly sagat 6-da ýola düşdi, ol günorta tarap barha bat alýardy. Ene toprak ýaşyl dona bürenipdir. Bu gözelligi görmäge göz, sözlemäge söz gerek! Otly Tejen stansiýasyndan geçip, Türkmenbaşy stansiýasyna baryp, ýüzüni gündogara öwürdi. Köpetdag gujak açyp çağyrýan ýalydy. Müñ hasraty gören daglaryň-da ýüzi açylan ýaly bolup duýulýardy.

Türkmenistan Döwlet demir ýolunyň başlygy Hudaýguly Halykowyň gürrüňinden:

– Döwletimiziň baş ýyllyk toýuna türkmen demirýolçularы-da uly sowgat taýýarladylar. Şeýle şöhratly ýylда Tejen-Sarahs-Maşat demir ýoly gurlup gutaryldy. Munuň özi biçak uly işdir. Baryýogy üç ýarym ýylyň içinde 142 kilometr aralyga demir ýol çekildi. Gadymy ýüpek ýoly dikeldi.

Döwlet demir ýoluň gurlusygyna başdan-aýaga çenli hemise ýakyndan goldaw berdi. Şeýle goldaw bolmasa, gysga wagtda amatly işiň başa barmajakdygy ilimize aýandy. Häzir halkymyza, Watana bähbitli bu demir ýoluň gurluşyk işi tamamlanan. Biz indi Çärjew-Kerki-Kerkici demir ýolunuň gurlusygyny tamamlamaly. Tabşyryga amal edil ony çalt gurup işe girizmeli. Biz – demirýolçular şol işiň hötdesinden abraý bilen geljekdigimize halkymyzy ynandyryp bileris.

Türkmeniň ýükli «kerwenleri» indi dünýä ýüzüne çykyp bilerler. 308 kilometre uzalyp gidýän Tejen-Sarahs-Maşat demir ýoly Halkara demir ýoluna öwrüler. Taryha girer.

Türkmen döwleti dünýä bazaryna öz harytlary bilen arkaýyn çykyp biler. Mynasyp ornuny tapar. Millionlarça tonna yükler çar tarapa gider. Özbegistan, Gyrgyzstan, Gazagystan respublikalaryna uly mümkünçilikler döredýär. Dünýä ýüzündäki döwletleriň ýüzi biziň döwletimize öwrüldi. Bular Ýaradanyň güýç-gaýrat bermegi netijesinde mümkün boldy. Döwletimiziň gülläp ösmegi üçin käre, wezipä parh goýman, jan aýaman işleýänleriň gadyryny il-halkmyz bilyär. «Dünýä ýüzünüň altyn halkasy» adyny alan Tejen-Sarahs-Maşat demir ýolunyň gurlusygyna mynasyp goşandyny goşan inženerlere, gurluşykçylara, elektrik energiyasy bilen üpjün edýän

işgärlere «Gaýrat» medaly, hormatly atlar berildi. Olardan Arberdi Porjanowy, Täçmyrat Keljäýewi, Amanyýaz Salyhowy, Ýazmyrat Halmyradowy görkezmek bolar.

Tejen-Sarahs-Maşat demir ýoly Saparmyrat Türkmenbaşynyň tagallasy bilen gysga wagtda guruldy. Şonuň üçinem täze demir ýol onuň ady bilen ömürbaky baglanyşykly bolar.

1996 ý.

Tatar ÜÝŞMEKOW. Publisistika